

4. Závěrečné shrnutí

K 31. 12. 2021 pobývalo legálně na území České republiky celkem 660 849 cizinců, z toho více než polovina (338 030 neboli 51,2 %) na základě některého z druhů přechodného pobytu. Podíl cizinců na celkové populaci ČR tak dosáhl hodnoty 6,3 %.

Zastoupení žen mezi cizinci s povoleným pobytem v posledních letech mírně roste, přičemž muži mají stále většinu. Koncem roku 2021 tvořily ženy 43,5 % legálně žijících cizinců v ČR (pro srovnání v roce 2011 to bylo 42,7 %).

Na občany států EU-27 připadala v roce 2021 zhruba jedna třetina (33,6 %) z legálně pobývajících cizinců v ČR. Jejich zastoupení se tak v posledních letech meziročně stále snižuje (z 41,2 % v roce 2019 přes 38,4 % v roce 2020). V tomto vývoji se zřejmě značnou měrou promítlo vystoupení Velké Británie z EU začátkem roku 2020.

Mezi nejvíce zastoupené skupiny patří tradičně občané Ukrajiny (196 875 osob), Slovenska (114 630) a Vietnamu (64 851). Občané těchto tří zemí tvořili v roce 2021 celkem 57 % cizinců s povolením k pobytu (resp. s povoleným nebo evidovaným pobytem) v České republice.

Podíl dětí-cizinců navštěvujících v ČR mateřskou školu činil ve školním roce 2021/2022 3,4 %, neboli 12 103 z celkového počtu 360 490 dětí v mateřských školách. Mezi dětmi-cizinci v těchto zařízeních převažují dlouhodobě občané třetích zemí, kteří ve školním roce 2021/2022 tvořili 69,7 % z celkového počtu cizinců navštěvujících mateřské školy. Jde zejména o občany Vietnamu a Ukrajiny a v menší míře občany Ruska. Mezi cizinci ze zemí EU převažují občané Slovenska. Viditelný nárůst za poslední desetileté období je pozorován zejména u občanů Slovenska a Ukrajiny.

Ve školním roce 2021/2022 bylo v České republice evidováno celkem 964 571 žáků základních škol. Cizinci se na tomto počtu podíleli s 30 543 osobami čili 3,2 %. Stejně jako u skupiny cizinců v mateřských školách, i mezi cizinci-žáky základních škol mají převahu občané třetích zemí, na které ve školním roce 2021/2022 připadaly téměř tři čtvrtiny (73,2 %) z celkového počtu cizinců na základních školách. Nejvyšší podíl mají občané Ukrajiny, dále následují občané Vietnamu a Ruska. Obdobně jako u žáků v mateřských školách jsou i mezi příslušníky zemí EU-27 nejvíce zastoupenou skupinou občané Slovenska.

Ve školním roce 2021/2022 bylo podle údajů MŠMT na středních školách v České republice evidováno celkem 446 245 žáků, z nichž 10 053 (2,3 %) připadalo na cizince. Také mezi cizinci-žáky středních škol převažují občané třetích zemí, jejichž podíl dosáhl v uvedeném školním roce 71,7 % z celkového počtu cizinců-žáků středních škol. Mezi nejvíce zastoupené skupiny podle státního občanství patří Ukrajinci, Vietnamci a Rusové, kteří ve školním roce 2021/2022 reprezentovali dohromady 60,5 % z celkového počtu cizinců navštěvujících střední školy v ČR. Mezi občany zemí EU-27 mají tradičně dominantní pozici občané Slovenska, na které ve školním roce 2021/2022 připadala bezmála pětina (18,3 %) z celkového počtu cizinců-žáků středních škol v ČR. Nejvíce cizinců, zhruba tři desetiny z celkového počtu cizinců-žáků středních škol, studovala ve školním roce 2021/2022 na gymnáziu. S odstupem následovaly střední školy zaměřené na ekonomiku a administrativu a gastronomii, hotelnictví a turismus.

V roce 2021 studovalo podle údajů MŠMT některou z vysokých škol v ČR celkem 304 073 studentů; z toho počet zahraničních studentů činil 52 109 osob a dosáhl tak 17,1 %. Na rozdíl od předchozích skupin cizinců (ve školních a předškolních zařízeních), připadala zhruba polovina ze zahraničních studentů vysokých škol na občany Evropské unie, kteří tvořili 26 221 osob, tj. 50,3 %. Podíl skupiny unijních občanů se však během uplynulého desetiletého období výrazně snížil, a to z 68,8 % v roce 2012. Na poklesu počtu cizinců ze zemí EU se významnou měrou podílel úbytek počtu studentů přicházejících ze Slovenska.

Z hlediska zastoupení zahraničních studentů podle státního občanství, dominují mezi cizinci-studenty vysokých škol u nás stále občané Slovenska, jejichž počet dosáhl v roce 2021 celkem 21 913 osob. Počty studentů z dalších členských zemí EU nedosahují, s výjimkou Němců, ani tisíce osob. Mezi cizinci-studenty vysokých škol z třetích zemí měli v roce 2021 nejvyšší zastoupení občané Ruska (8 575 osob). Následovali občané Ukrajiny, Kazachstánu, Indie a Běloruska. Podíl občanů výše uvedených států činil dohromady 71,5 % z celkového počtu studentů-cizinců ze třetích zemí.

Většina zahraničních studentů (90,5 %) studuje v České republice na veřejných vysokých školách. Podíl této skupiny stále roste. Nejvíce (8 893) zahraničních studentů studovalo na veřejných vysokých školách v oboru Zdravotní a sociální péče, péče o příznivé životní podmínky, následovaly obory Obchod, administrativa a právo (8 632) a Informační a telekomunikační technologie (6 672). Nejvyšší procentní zastoupení z celkového počtu všech studujících měli na veřejných školách cizinci v oboru Informační a komunikační technologie, kde jejich podíl dosáhl v roce 2021 30,9 %. Převažuje presenční forma studia v bakalářském studijním programu. Z regionálního pohledu odpovídá zastoupení zahraničních studentů úměrně velikosti měst a počtu vysokých škol, které jsou na jeho území koncentrovány. Nejvíce zahraničních studentů tak bylo v roce 2021 registrováno v Praze, kde studovalo celkem 26 512 (50,9 %) z celkového počtu cizinců-studentů vysokých škol. Následovalo Brno, Olomouc, Ostrava, Plzeň a Hradec Králové.

Závěrem lze tedy shrnout, že nejvíce ze zahraničních studentů/žáků studuje v ČR na vysokých školách, kde dosahují i nejvyššího podílu z celkového počtu studujících. Zatímco v předškolních a školních zařízeních do úrovně středních škol převažují mezi cizinci-žáky občané třetích zemí, mezi zahraničními studenty vysokých mají slabou většinu občané zemí EU-27, se Slováký v čele.

Z hlediska jednotlivých občanství navštěvuje mateřské školy nejvíce občanů Ukrajiny, Slovenska a Vietnamu, na základních školách pak mezi nejpočetnější skupinu patří Ukrajinci, které následují Slováci, Vietnamci a Rusové. Na středních školách reprezentují občané Ukrajiny, Slovenska a Ruska téměř šest desetin z celkového počtu cizinců studujících střední školu. Zhruba pětina pak připadá na Slováký. Oproti tomu na vysokých školách jsou počty občanů třetích zemí a občanů EU-27 téměř vyrovnány; občané EU-27 mají slabou většinu, a to 50,3 % z celkového počtu zahraničních studentů. Počty vysokoškoláku přicházejících z třetích zemí tak stále kontinuálně rostou. Jde o významnou změnu oproti předchozímu období, kdy dominance skupiny studentů zemí EU-27, se Slováký v čele, byla naprosto zřetelná (68,8 % v roce 2012). Nejvyšší počty, pokud jde o cizince z třetích zemí, dosahují mezi vysokoškoláky občané Ruska, Ukrajiny a Kazachstánu. V posledním období se však viditelně navyšují i počty studentů z Indie a Běloruska.

V uplynulých deseti letech zaznamenali nejvyšší dynamiku růstu žáci základních škol. Jejich počty se v období let 2011/2012 - 2021/2022 navýšily o zhruba 16,2 tisíce. Naopak nejméně se v daném období zvýšily počty studentů středních škol, a to o pouhé 1,2 tisíce.

Děti cizinců navštěvující mateřské školy pobývají v České republice ve většině případů (91,3 %) na základě uděleného povolení k trvalému pobytu. Ze srovnávaných skupin cizinců (tj. podle typu školy, kterou cizinci navštěvují) tak dosahují nejvyššího podílu osob s trvalým pobytem v ČR.

Seznam použitých zkratek

KKOV = klasifikace kmenových oborů vzdělávání

MŠMT = Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

ŘSCP = Ředitelství služby cizinecké policie

p. b. = procentní body

